

УДК 633.4

Код UPOV: SCORZ_HIS

Методика

проведення експертизи сортів скорзонери іспанської (*Scorzonera hispanica* L.)
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Scorzonera hispanica* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 15000 шт. або 200 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза повинна тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 300 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин $0,45 \times 0,25$ м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина пагонів);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 300 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 300 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для експертизи на відмінність.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 300 рослин допускаються 10 нетипових. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, у кінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано групувати сорти за такими ознаками:

- Листок: за довжиною (ознака 5);
- Корінь: форма (ознака 10);
- Корінь: за довжиною (ознака 11);
- Корінь: забарвлення (ознака 15).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови дозвілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів скорзонері іспанської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Рослина: за висотою VG/MG 2	низька	3	Melina
		середня	5	Meres, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		висока	7	
2. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 2	слабка	3	Meres
		помірна	5	Antonia, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		сильна	7	Libochovický
3. QN	Листок: глянуватість VG 2	слабка	3	
		помірна	5	Antonia, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		сильна	7	Libochovický
4. (*) (+) QN	Листок: положення у просторі VG 2	пряме	3	Alpha, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		напівпряме	5	Antonia, Meres
		горизонтальне	7	
5. (*) QN	Листок: за довжиною VG/MS 2	короткий	3	
		середній	5	Verbeterde Reuzen Nietschieters, Meres
		довгий	7	Melina
6. (*) QN	Листок: за шириною VG/MS 2	вузький	3	Alpha
		середній	5	Meres, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		широкий	7	Melina
7. QN	Листок: хвилястість краю VG 2	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Alpha, Meres
		помірна	5	
		сильна	7	
8. QN	Листок: зубчастість краю VG 2	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Alpha, Antonia
		помірна	5	Melina
		сильна	7	
9. (+) QN	Листок: вигин пластинки VG 2	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	Alpha
		помірний	5	Meres, Verbeterde Reuzen Nietschieters
		сильний	7	Libochovický
10. (*) (+) PQ	Корінь: форма VG (a)	конічна	1	Libochovický
		циліндрична	2	Alpha, Hoffmanns schwarze Pfahl
		оберненоконічна	3	Lange Jan

1	2	3	4	5
11. (*) QN	Корінь: за довжиною VG/MS (a)	короткий	3	Libochovický
		середній	5	
		довгий	7	Hoffmanns schwarze Pfahl, Meres
12. QN	Корінь: діаметр у найширшому місці VG/MS (a)	малий	3	Antonia
		середній	5	Meres
		великий	7	Melina
13. (+) QN	Корінь: форма плеча VG (a)	пласка	1	Hoffmanns schwarze Pfahl, Melina
		округла	2	Alpha
		оберненоконічна	3	Lange Jan
14. (*) QN	Корінь: форма кінчика VG (a)	тупа	1	Verbeterde Reuzen Nietschieters
		слабко гостра	2	Libochovický
		сильно гостра	3	Meres
15. (*) PQ	Корінь: забарвлення VG (a)	світло-коричневе	1	
		темно-коричневе	2	Verbeterde Reuzen Nietschieters
		чорне	3	Antonia

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів скорзonerи іспанської

Коди фаз росту й розвитку рослин, у які рекомендовано робити спостереження

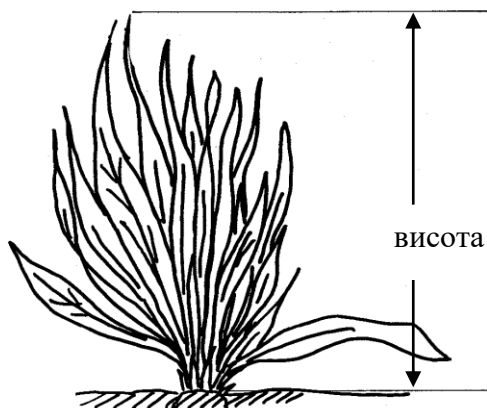
Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	розетка
3	формування кореня

8.1 Пояснення до деяких ознак

(a) Ознаку визначають за збиральної стиглості, коли перші листки починають жовтіти.

8.2 Пояснення до окремих ознак

До 1. Рослина за висотою.

До 4. Листок: положення у просторі.

3
Пряме

5
напівпряме

7
горизонтальне

До 9. Листок: вигин пластинки.

1
Відсутній або
дуже слабкий

3
слабкий

5
помірний

7
сильний

До 10. Корінь: форма.

1
Конічна

2
циліндрична

3
оберненоконічна

До 13. Корінь: форма плеча.

1
Пласка

2
округла

3
оберненоконічна

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Black Salsify (*Scorzonera hispanica* L.) (TG /116/4, UPOV) // Geneva. 2010-03-24. – 19 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg116.pdf